Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

21 päivänä tammikuuta 2021*

Ennakkoratkaisupyyntö – Verotus – Arvonlisävero – Direktiivi 2006/112/EY – 2 artiklan 1 kohdan c alakohta, 24 artiklan 1 kohta ja 25 artiklan a alakohta – Verolliset liiketoimet – Korvaukset musiikkiteosten välittämisestä yleisölle – 28 artikla – Tekijänoikeuksien yhteishallinnointiorganisaatiot – Näiden korvausten periminen loppukäyttäjältä järjestön omissa nimissä ja tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun

Asiassa C-501/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Înalta Curte de Casație și Justiție (ylin tuomioistuin, Romania) on esittänyt 22.2.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.6.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

UCMR-ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor

vastaan

Asociația Culturală "Suflet de Român", edustajana sen konkurssipesän hoitaja Pro Management Insolv IPURL,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal (esittelevä tuomari), varapresidentti R. Silva de Lapuerta, joka hoitaa kolmannen jaoston tuomarin tehtäviä, sekä tuomarit N. Wahl, F. Biltgen ja L. S. Rossi,

julkisasiamies: J. Richard de la Tour,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– UCMR-ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor, asiamiehenään A. Achim,

– Romanian hallitus, asiamiehinään aluksi C.-R. Canțăr, R. Hațieganu ja A. Rotăreanu, sittemmin E. Gane, A. Rotăreanu ja R. Hațieganu,

– Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

– Euroopan komissio, asiamiehinään L. Lozano Palacios ja A. Armenia,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

kuultuaan julkisasiamiehen 1.10.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY (EUVL 2006, L 347, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 7.12.2010 annetulla neuvoston direktiivillä 2010/88/EU (EUVL 2010, L 326, s. 1) (jäljempänä arvonlisäverodirektiivi), 24 artiklan 1 kohdan, 25 artiklan a alakohdan ja 28 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat asianosaisina ovat UCMR-ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor (Säveltäjien tekijänoikeusjärjestö UCMR-ADA; jäljempänä UCMR-ADA) ja Asociația Culturală ”Suflet de Român” (”Romanian henkeä” vaaliva kulttuurijärjestö, jäljempänä kulttuurijärjestö), joka on tällä hetkellä konkurssissa, ja joka koskee sellaisten korvausten arvonlisäverollisuutta, jotka kulttuurijärjestön on maksettava UCMR-ADA:lle järjestämänsä näytöksen aikana tapahtuvasta musiikkiteosten välittämisestä yleisölle.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Arvonlisäveroa on suoritettava seuraavista liiketoimista:

– –

c) verovelvollisen tässä ominaisuudessaan jäsenvaltion alueella suorittamasta vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta;

– –”

4 Tämän direktiivin 24 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”’Palvelujen suorituksella’ tarkoitetaan liiketointa, joka ei ole tavaroiden luovutus.”

5 Kyseisen direktiivin 25 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Palvelujen suoritus voi käsittää muun muassa jonkin seuraavista liiketoimista:

a) aineettoman omaisuuden luovutuksen, riippumatta siitä, perustuuko luovutus saantokirjaan vai ei;

– –”

6 Kyseisen direktiivin 28 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Verovelvollisen, joka omissa nimissään mutta toisen lukuun toimien osallistuu palvelujen suoritukseen, on katsottava itse vastaanottaneen ja suorittaneen kyseiset palvelut.”

Romanian oikeus

Verokoodeksista annettu laki

7 Verokoodeksista 22.12.2003 annetun lain nro 571/2003 (legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal) (Monitorul Oficial al României, osa I, nro 927, 23.12.2003) 126 §:ssä, jonka otsikko on ”Verolliset liiketoimet”, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian oikeudenkäyntiin (jäljempänä verokoodeksi), säädetään seuraavaa:

”1. Romanian arvonlisäveroverotuksessa verollisina liiketoimina pidetään liiketoimia, jotka täyttävät kaikki seuraavat edellytykset:

a) liiketoimet ovat 128–130 §:ssä tarkoitettuja arvonlisäveron alaisia, vastiketta vastaan tehtyjä tavaroiden luovutuksia tai palvelujen suorituksia tai näihin rinnastettavia liiketoimia. – –”

8 Verokoodeksin 129 §:ssä, jonka otsikkona on ”Palvelujen suoritus”, säädetään seuraavaa:

”1. Palvelujen suorituksella tarkoitetaan kaikkia liiketoimia, jotka eivät ole 128 §:ssä määriteltyjä tavaroiden luovutuksia.

2. Verovelvollisen, joka omissa nimissään mutta toisen lukuun toimien osallistuu palvelujen suoritukseen, on katsottava itse vastaanottaneen ja suorittaneen kyseiset palvelut.

3. Palvelujen suorituksiin sisältyvät muun muassa seuraavan kaltaiset liiketoimet:

– –

b) aineettoman omaisuuden luovutus, riippumatta siitä, perustuuko luovutus saantokirjaan vai ei: erityisesti tekijänoikeuksien, patenttien, lisenssien, tavaramerkkien ja muiden vastaavien oikeuksien siirto ja/tai luovutus

– –

e) muiden henkilöiden nimissä ja lukuun toimivien henkilöiden suorittamat välityspalvelut, jos ne suoritetaan tavaroiden luovutuksen tai palvelujen suorituksen yhteydessä.

– –”

Tekijänoikeuslaki

9 Tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista 14.3.1996 annetun lain nro 8/1996 (legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe) (Monitorul Oficial al României, osa I, nro 60, 26.3.1996), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian oikeudenkäyntiin (jäljempänä tekijänoikeuslaki), 13 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Teoksen käyttäminen synnyttää tekijälle erillisiä taloudellisia yksinoikeuksia, joiden perusteella hän voi sallia tai kieltää:

– –

f) teoksen suoran tai epäsuoran välittämisen yleisölle millä tahansa välineellä, mukaan lukien sen saattaminen yleisön saataviin sillä tavoin, että yleisöllä on mahdollisuus saada teos saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja valitsemanaan ajankohtana;

– –”

10 Saman lain III osaston otsikkona on ”Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien hallinnointi ja puolustaminen”. Sen I lukuun, joka koskee ”tekijänoikeuteen ja lähioikeuksiin liittyvien taloudellisten oikeuksien hallinnointia”, sisältyy kolme jaksoa. Sen I jaksoon, jonka otsikkona on ”Yleiset säännökset”, sisältyvät 123–123[4] §.

11 Mainitun lain 123 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijat voivat joko käyttää heille tällä lailla myönnettyjä oikeuksia itse, tai he voivat tässä laissa säädetyin edellytyksin valtuuttaa siihen yhteishallinnointiorganisaation.

– –

3. Tekijänoikeuksien tai lähioikeuksien haltijat eivät voi luovuttaa tässä laissa tunnustettuja taloudellisia oikeuksia yhteishallinnointiorganisaatiolle.”

12 Mainitun lain 123[1] §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Yhteishallinnointi on pakollista seuraavien oikeuksien käyttämiseksi:

– –

e) oikeus välittää yleisölle musiikkiteoksia – –

– –

2. Edellä 1 momentissa mainittujen oikeuksien ryhmien osalta yhteishallinnointiorganisaatiot edustavat myös niitä oikeuksien haltijoita, jotka eivät ole antaneet niille valtuutustaan.”

13 Tämän lain 125 §:n 2 momentti sisältyy II jaksoon, jonka otsikkona on ”Tekijänoikeutta ja lähioikeuksia hallinnoivat yhteishallinnointiorganisaatiot”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”Tekijänoikeuksien tai lähioikeuksien haltijat, luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, perustavat suoraan [yhteishallinnointiorganisaatioita], jotka toimivat niille annetun valtuutuksen rajoissa ja sellaisen perussäännön perusteella, joka on hyväksytty laissa säädetyn menettelyn mukaisesti.”

14 Tekijänoikeuslain 129[1] §:n sanamuoto on seuraava:

”Kun yhteishallinnointi on pakollista ja jos [tekijänoikeuksien] haltija kuulu mihinkään yhteishallinnointiorganisaatioon, toimivalta kuuluu alan organisaatiolle, jolla on eniten jäseniä. Oikeuksien haltijat, jotka eivät ole edustettuina, voivat vaatia heille kuuluvia rahamääriä kolmen vuoden kuluessa ilmoituspäivästä. Tämän määräajan päätyttyä rahamäärät, joita ei ole jaettu tai vaadittu, käytetään – hallinnointikuluja lukuun ottamatta – yleiskokouksen päätöksen mukaisesti.”

15 Tekijänoikeuslain III osaston I luvussa olevaan III jaksoon, jonka otsikkona on ”Yhteishallinnointiorganisaation toiminta”, sisältyvät 130–135 §.

16 Edellä mainitun lain 130 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Yhteishallinnointiorganisaatioiden on

a) myönnettävä käyttäjille kirjallisesti korvausta vastaan luvat, jotka eivät sisällä yksinoikeutta, lisenssillä, joka ei sisällä yksinoikeutta, näiden käyttäjien ennen suojattujen teosvalikoimien käyttöä tekemistä hakemuksista

b) päätettävä toiminta-alojaan varten – asianmukaiset käyttökorvaukset sisältävistä – menettelytavoista, joista niiden on neuvoteltava käyttäjien kanssa, sen vahvistamiseksi, miten nämä korvaukset maksetaan sellaisista teoksista, joille oikeudenhaltijat eivät pysty myöntämään yksittäislupaa teosten käyttötavan vuoksi

– –

e) kerättävä käyttäjien maksettavana olevat rahamäärät ja jaettava ne edelleen oikeudenhaltijoiden kesken – –

– –”

17 Tekijänoikeuslain 131[1] §:n 1 momentissa, jolla täydennetään 130 §:n 1 momentin b kohdan säännöksiä, säädetään seuraavaa:

”Yhteishallinnointiorganisaatiot neuvottelevat menettelytavoista [tiettyjen käyttäjäjärjestöjen ja -organisaatioiden] edustajien kanssa käyttäen perusteena seuraavia ensisijaisia kriteereitä:

a) oikeudenhaltijoiden ryhmä, johon kuuluu jäseniä tai ei-jäseniä, sekä ala, jolla neuvottelut käydään

– –

d) yhteishallinnointiorganisaation hallinnoiman teosvalikoiman käytön osuus

– –

f) käyttäjien tulot siitä toiminnasta, jossa käytetään neuvottelujen kohteena olevaa teosvalikoimaa.

– –”

18 Kyseisen lain 134 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Valtuutuksen mukainen yhteishallinnointi ei rajoita millään tavoin oikeudenhaltijoiden taloudellisia oikeuksia.

2. Yhteishallinnointia harjoitetaan seuraavien sääntöjen mukaan:

a) Jäsenten on tehtävä yleiskokouksessa perussäännön mukaisesti päätökset menetelmistä ja säännöistä, joiden mukaisesti korvaukset ja muut rahamäärät kerätään käyttäjiltä ja jaetaan edelleen oikeudenhaltijoiden kesken, sekä päätettävä muista yhteishallinnointia koskevista tärkeistä näkökohdista.

b) Yhteishallinnointiorganisaatiossa jäseninä olevien oikeudenhaltijoiden tämän organisaation toimintakulujen kattamiseksi maksama palkkio – – ja ainoana korvausten kerääjänä olevan yhteishallinnointiorganisaation saama palkkio – – saavat muodostaa yhdessä enintään 15 prosenttia vuosittain kerättävistä rahamääristä.

c) Jos yleiskokous ei ole tehnyt asiasta nimenomaista päätöstä, yhteishallinnointiorganisaation keräämiä rahamääriä ei voida käyttää muihin yhteisiin tarkoituksiin kuin niiden tosiasiallisten kulujen kattamiseen, jotka liittyvät maksettavien rahamäärien keräämiseen ja niiden jakamiseen jäsenten kesken. Yleiskokous voi päättää, että enintään 15 prosenttia kerätyistä määristä voidaan käyttää yhteisiin tarkoituksiin, jolloin niitä voidaan käyttää ainoastaan toiminta-alan puitteissa.

d) Yhteishallinnointiorganisaation keräämät rahamäärät jaetaan edelleen yksittäisten oikeudenhaltijoiden kesken viimeistään kuuden kuukauden kuluessa niiden keräämisestä, ja jakoperusteena on kunkin oikeudenhaltijan teosvalikoiman käytön suhteellinen osuus. Oikeudenhaltijat voivat vaatia, että heille on tilitettävä 30 päivän kuluessa keräämisestä sellaiset kerätyt rahamäärät, jotka on kohdistettu heille tai joiden jakaminen edelleen ei edellytä erityisten asiakirjojen esittämistä.

e) Oikeudenhaltijoiden maksettavana oleva palkkio pidätetään kullekin haltijalle tilitettävistä rahamääristä yksilöllisen jakolaskelman mukaisesti.

– –

3. Yhteishallinnointiorganisaatioille suoritettavia korvauksia ei katsota näiden järjestöjen tuloiksi eikä niitä voida rinnastaa tällaisiin tuloihin.

4. Kun yhteishallinnointiorganisaatiot käyttävät valtuutustaan tämän lain mukaisesti, niille ei voida siirtää tai luovuttaa tekijänoikeuksia tai lähioikeuksia eikä näiden oikeuksien käyttöä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 UCMR-ADA on musiikkiteosten tekijänoikeuksiin liittyviä taloudellisia oikeuksia hallinnoiva yhteishallinnointiorganisaatio, jonka Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (Romanian tekijänoikeusvirasto) on nimennyt Romaniassa ainoaksi tahoksi, joka saa kerätä tekijänoikeuteen liittyvien taloudellisten oikeuksien korvauksia musiikkiteosten välittämisestä yleisölle konserteissa, näytöksissä tai taiteellisissa esityksissä.

20 Kulttuurijärjestö järjesti 16.11.2012 näytöksen, jossa musiikkiteoksia esitettiin yleisölle. Se oli saanut UCMR-ADA:lta musiikkiteosten käyttämiseen lisenssin, joka ei antanut yksinoikeutta, sitä vastaan, että se maksaa korvauksia musiikkiteosten välittämisestä yleisölle.

21 Kulttuurijärjestön maksettua ainoastaan osan UCMR-ADA:n vaatimista korvauksista UCMR-ADA riitautti asian tuomioistuimessa. Sekä ensimmäisen että toisen asteen tuomioistuin päättivät, että kulttuurijärjestön oli maksettava korvaussumma täysimääräisenä, ja jälkimmäinen tuomioistuin katsoi lisäksi, että UCMR-ADA:n suorittama korvausten perintätoimi ei ollut arvonlisäverollista, ja se poisti näin ollen arvonlisäveron määrän kyseisen kulttuurijärjestön maksettavana olevasta määrästä.

22 UCMR-ADA esittää Înalta Curte de Casație și Justiției (ylin tuomioistuin, Romania) tekemässään kassaatiovalituksessa, että toisen asteen tuomioistuin on jättänyt noudattamatta verokoodeksia ja arvonlisäverotuksen neutraalisuuden periaatetta, koska arvonlisäverorasitus tulee kyseisen tuomioistuimen ratkaisun johdosta UCMR-ADA:n eikä kulttuurijärjestön vastattavaksi, vaikka UCMR-ADA ei ole kyseisten teosten loppukäyttäjä.

23 Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäilyksiä arvonlisäverodirektiivin tulkinnasta, ja se pohtii ensimmäiseksi sitä, voidaanko toimi, jolla musiikkiteoksia koskevien tekijänoikeuksien haltijat antavat näytösten järjestäjille luvan käyttää näitä teoksia, luokitella tässä direktiivissä tarkoitetuksi ”vastikkeelliseksi palvelujen suoritukseksi”. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tietoinen siitä, että pääasian oikeudenkäynnissä on kyse eri taloudellisista oikeuksista ja eri ryhmään kuuluvista

oikeudenhaltijoista kuin 18.1.2017 annettuun tuomioon SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22) johtaneessa asiassa, se pohtii kuitenkin, voidaanko unionin tuomioistuimen tuossa tuomiossa käyttämää päättelyä soveltaa soveltuvin osin nyt käsiteltävään asiaan.

24 Jos kyseinen toimi on katsottava vastikkeellisesti suoritetuksi palvelujen suoritukseksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii toiseksi 14.7.2011 annettuun tuomioon Henfling ym. (C-464/10, EU:C:2011:489) viitaten, voiko yhteishallinnointiorganisaatio toimia arvonlisäverodirektiivin 28 artiklassa tarkoitetun verovelvollisen ominaisuudessa periessään korvauksia käyttäjiltä. Se pyytää selvittämään mahdollisesti, mitä seurauksia tästä on arvonlisäveron sisältävän laskun antamista koskevan velvollisuuden osalta sekä yhteishallinnointiorganisaatiolle että tekijänoikeuksien haltijoille.

25 Tässä tilanteessa Înalta Curte de Casație și Justiție on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Suorittavatko musiikkiteoksia koskevien oikeuksien haltijat arvonlisäverodirektiivin 24 artiklan 1 kohdassa ja 25 artiklan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla palveluja näytösten järjestäjille, joilta yhteishallinnointiorganisaatiot perivät lisenssin – joka ei sisällä yksinoikeutta – perusteella omissa nimissään mutta tällaisten oikeudenhaltijoiden lukuun korvauksia musiikkiteosten välittämisestä yleisölle?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, toimivatko yhteishallinnointiorganisaatiot arvonlisäverodirektiivin 28 artiklassa tarkoitettuina verovelvollisina periessään näytösten järjestäjiltä korvauksia oikeudesta välittää musiikkiteoksia yleisölle, ja ovatko ne velvollisia laatimaan arvonlisäveron sisältäviä laskuja kyseisille näytösten järjestäjille? Ovatko musiikkiteosten tekijät ja muut tekijänoikeuksien haltijat puolestaan velvollisia laatimaan arvonlisäveron sisältäviä laskuja yhteishallinnointiorganisaatiolle, kun niille jaetaan korvauksia?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

26 Asianosaisten kuulemiseksi järjestettävä istunto, jonka ajankohdaksi oli vahvistettu alun perin 27.5.2020, peruttiin terveyskriisin vuoksi ja suullisesti vastattavat kysymykset muutettiin kirjallisesti vastattaviksi. Asianosaiset vastasivat näihin kysymyksiin asetetuissa määräajoissa.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään, onko arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa, 24 artiklan 1 kohtaa ja 25 artiklan a alakohtaa tulkittava siten, että musiikkiteoksia koskevien tekijänoikeuksien haltija suorittaa vastikkeellisesti palvelun loppukäyttäjänä olevalle näytösten järjestäjälle, kun näytösten järjestäjä on saanut lisenssin, joka ei sisällä yksinoikeutta ja jonka perusteella sillä on lupa välittää näitä teoksia yleisölle sellaisten korvausten maksamista vastaan, jotka perii tähän tehtävään nimetty yhteishallinnointiorganisaatio, joka toimii omissa nimissään mutta tämän tekijänoikeuksien haltijan lukuun.

28 Arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan arvonlisäveroa on suoritettava verovelvollisen tässä ominaisuudessa jäsenvaltion alueella suorittamasta vastikkeellisesta tavaroiden luovutuksesta ja palvelujen suorituksesta.

29 Saman direktiivin 24 artiklan 1 kohdan nojalla liiketoimi, joka ei ole tavaroiden luovutus, on katsottava palvelujen suoritukseksi. Arvonlisäverodirektiivin 25 artiklassa luetellaan ohjeellisesti kolme eri liiketoimea, jotka voidaan luokitella palvelujen suoritukseksi ja joista yksi on 25 artiklan a alakohdassa lueteltu liiketoimi, joka koostuu aineettoman omaisuuden luovutuksesta.

30 Ennen kysymystä siitä, voiko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen palvelujen suoritus olla tässä säännöksessä tarkoitettu aineettoman omaisuuden luovutus, on ratkaistava, onko tällainen liiketoimi suoritettu vastikkeellisesti. Kuten tämän tuomion 28 kohdasta käy nimittäin ilmi, arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan tällainen palvelujen suoritus täytyy joka tapauksessa suorittaa vastikkeellisesti, jotta sen voidaan katsoa kuuluvan direktiivin soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 18.1.2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, 24 kohta).

31 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että palvelujen suoritus on tehty arvonlisäverodirektiivissä tarkoitetulla tavalla vastikkeellisesti ja se on siten veronalainen vain silloin, kun palvelun suorittajan ja sen vastaanottajan välillä on oikeussuhde, johon liittyvät suoritukset ovat vastavuoroisia, ja palvelun suorittajan saama korvaus on todellinen vastasuoritus vastaanottajalle suoritetusta palvelusta. Näin on siinä tapauksessa, että suoritetun palvelun ja saadun vastasuorituksen välillä on välitön yhteys, jolloin maksetut rahamäärät muodostavat tosiasiallisen vastikkeen oikeussuhteessa, johon liittyvät suoritukset ovat vastavuoroisia, suoritetusta yksilöitävissä olevasta palvelusta (ks. mm. tuomio 18.1.2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, 25 ja 26 kohta ja tuomio 11.6.2020, Vodafone Portugal, C-43/19, EU:C:2020:465, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen mukaan pääasiassa sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä perustetaan pakollinen yhteishallinnointi sille tekijänoikeuksien käyttömuodolle, joka koskee oikeutta musiikkiteoksien välittämiseen yleisölle muun muassa näytösten aikana. Yhteishallinnointi tarkoittaa erityisesti, että tehtävään nimetty ainoa yhteishallinnointiorganisaatio on velvollinen myöntämään hakemuksesta käyttäjille, kuten näytösten järjestäjille, ei-yksinoikeuden antavan lisenssin kyseisen teoksen välittämiseen yleisölle. Organisaatio toimii tekijänoikeuksien haltijoille vastikkeena tästä luvasta maksettavia korvauksia periessään omissa nimissään mutta näiden oikeudenhaltijoiden lukuun ilman, että sillä, ovatko ne tämän organisaation jäseniä vai eivät, olisi merkitystä.

33 Näistä seikoista ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa tekijänoikeuksien haltija suorittaa näytösten järjestäjälle vastikkeellisesti palvelun yhteishallinnointiorganisaation väliintulosta huolimatta.

34 Ensinnäkin tällaisessa tapauksessa on olemassa oikeussuhde, johon liittyvät suoritukset ovat vastavuoroisia siltä osin, että antaessaan luvan musiikkiteoksen välittämiseen yleisölle tämän teoksen tekijänoikeuksien haltija suostuu siihen, että käyttäjä käyttää teosta. Käyttäjän suoritus tälle haltijalle puolestaan muodostuu siitä, että käyttäjä täyttää velvollisuutensa maksaa korvaus pyydetystä teoksen käytöstä yhteishallinnointiorganisaatiolle. Yhteishallinnointiorganisaatio toimii tässä tapauksessa tekijänoikeuden haltijoiden lukuun.

35 Se seikka, että suojatun teoksen käyttö sallitaan käyttäjän nimenomaisesta pyynnöstä ja käyttäjä puolestaan suorittaa siitä maksettavan korvauksen, vahvistaa, että pääasian kaltaisissa tilanteissa ei ainoastaan ole olemassa oikeussuhdetta, johon liittyvät palvelun suorittajana olevan oikeudenhaltijan ja palvelun vastaanottajana olevan käyttäjän suoritukset ovat vastavuoroisia, vaan sen perusteella voidaan myös samanaikaisesti todeta, että suoritetun palvelun ja tosiasiallisesti saadun vastasuorituksen välillä on välitön yhteys.

36 Toiseksi on todettava, että pääasian kaltaisessa tilanteessa käyttäjän maksama korvaus muodostaa todellisen vastikkeen tässä oikeussuhteessa suoritetusta palvelusta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä seikoista käy ilmi, että rahamäärän, jonka yhteishallinnointiorganisaation on maksettava tekijänoikeuksien haltijoille, tarkoituksena on siitä huolimatta, että se määritellään viime kädessä kansallisessa laissa vahvistettujen menetelmien mukaisesti, korvata suoritettu palvelu.

37 Tätä päätelmää ei horjuta se, että yhteishallinnointiorganisaatio perii korvauksen, sillä se toimii tekijänoikeuden haltijoiden lukuun, eikä sitä voida kyseenalaistaa sillä, että korvauksen yhteishallinnointi seuraa lakisääteisestä velvollisuudesta – kuten julkisasiamies korostaa ratkaisuehdotuksensa 48 kohdassa –, tai sillä, että yhteishallinnointiorganisaatio toimii sekä jäseniinsä kuuluvien että jäseniinsä kuulumattomien teosten tekijöiden lukuun, koska hallinnointitapa ei vaihtele sen mukaan, kummastako tekijänoikeuksien haltijoiden ryhmästä on kyse.

38 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne eroaa 18.1.2017 annettuun tuomioon SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22) johtaneen asian tilanteesta kahdella tapaa. Ensinnäkin on olemassa oikeussuhde, johon liittyvät suojatun teoksen oikeudenhaltijoiden ja loppukäyttäjien väliset suoritukset ovat vastavuoroisia. Toiseksi palvelun suorittamisen ja vastasuorituksen välillä on todettu olevan välitön yhteys, jolloin loppukäyttäjän maksettavana olevat korvaukset muodostavat tosiasiallisen vastikkeen yksilöitävissä olevasta tekijänoikeuden haltijan suorittamasta palvelusta, kun taas unionin tuomioistuin totesi edellä mainitun tuomion 28–30 kohdassa, että siinä kyseessä olleiden maksujen, jotka tiettyjen tuottajien ja maahantuojien oli maksettava kansallisen lain nojalla ja laissa määritellyn suuruisena, tarkoituksena oli rahoittaa kyseisille tekijänoikeuden haltijoille maksettava sopiva hyvitys.

39 Koska on todettu, että pääasiassa kyseessä oleva liiketoimi on arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu vastikkeellisesti suoritettu palvelujen suoritus, ei ole tarpeen ratkaista, kuuluuko se tämän direktiivin 25 artiklan a alakohdassa tarkoitettuun käsitteeseen ”aineettoman omaisuuden luovutus”, koska 25 artiklassa tarkoitettujen palveluiden luettelo ei ole luonteeltaan tyhjentävä.

40 Edellä olevasta seuraa, että arvonlisäverodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että musiikkiteoksia koskevien tekijänoikeuksien haltija suorittaa vastikkeellisesti palvelun loppukäyttäjänä olevalle näytösten järjestäjälle, kun se antaa lisenssillä, joka ei sisällä yksinoikeutta, näytösten järjestäjälle luvan välittää näitä teoksia yleisölle sellaisten korvausten maksamista vastaan, jotka perii tähän tehtävään nimetty yhteishallinnointiorganisaatio, joka toimii omissa nimissään mutta tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun.

Toinen kysymys

41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ennakkoratkaisukysymyksellään, onko arvonlisäverodirektiivin 28 artiklaa tulkittava siten, että yhteishallinnointiorganisaatio, joka perii omissa nimissään mutta musiikkiteosten tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun korvauksia, jotka niille on maksettava vastikkeena luvasta välittää yleisölle niiden suojattuja teoksia, toimii tässä artiklassa tarkoitettuna ”verovelvollisena” ja sen katsotaan näin ollen vastaanottaneen kyseisen palvelun näiltä oikeudenhaltijoilta ennen kuin se itse suorittaa tämän palvelun loppukäyttäjälle. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös toisaalta sitä, onko yhteishallinnointiorganisaation annettava tällaisessa tapauksessa loppukäyttäjille omissa nimissään laskut, joissa näkyy loppukäyttäjältä perityt korvaukset ja jotka sisältävät arvonlisäveron, ja toisaalta, ovatko tekijänoikeuksien haltijat puolestaan velvollisia toimittamaan yhteishallinnointiorganisaatiolle arvonlisäveron sisältävät laskut saatujen korvausten osalta suoritetusta palvelusta.

42 Tämän kysymyksen ensimmäisestä osasta on palautettava mieleen, että verovelvollisen, joka omissa nimissään mutta toisen lukuun toimien osallistuu palvelujen suoritukseen, on katsottava arvonlisäverodirektiivin 28 artiklan nojalla itse vastaanottaneen ja suorittaneen kyseiset palvelut.

43 Kyseisessä säännöksessä luodaan näin ollen oikeudellinen fiktio kahdesta peräkkäin suoritetusta identtisestä palvelusta. Fiktion mukaan sellaisen toimijan, joka osallistuu palvelujen suorittamiseen ja joka on komissionsaajana, on katsottava ensin vastaanottaneen kyseiset palvelut siltä toimijalta, jonka lukuun se toimii ja joka on komissionantajana, ennen kuin se toiseksi suorittaa henkilökohtaisesti nämä palvelut asiakkaalle (tuomio 4.5.2017, komissio v. Luxemburg, C-274/15, EU:C:2017:333, 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy käsiteltävässä asiassa ilmi, että yhteishallinnointi on pakollista sen tekijänoikeuksien käyttömuodon osalta, joka koskee oikeutta välittää musiikkiteoksia yleisölle muun muassa näytösten aikana. Tässä tapauksessa tätä tehtävää varten nimetty organisaatio edustaa myös sellaisia oikeudenhaltijoita, jotka eivät ole antaneet sille valtuutustaan ja jotka eivät ole tämän organisaation jäseniä. Toiseksi tekijänoikeuksien haltijoiden taloudellisia yksinoikeuksia, joiden nojalla ne voivat sallia tai kieltää muun muassa teoksen välittämisen yleisölle, ei voida luovuttaa yhteishallinnointiorganisaatioille. Kolmanneksi yhteishallinnointiorganisaatiolla on sovellettavan kansallisen lain nojalla yhtäältä velvollisuus myöntää lisenssejä, jotka eivät sisällä yksinoikeutta, niitä hakeneille käyttäjille ja toisaalta niiden on päätettävä menettelytavoista, joista niiden on neuvoteltava käyttäjien kanssa, sen vahvistamiseksi, miten asianmukaiset korvaukset maksetaan sellaisista teoksista, joille oikeudenhaltijat eivät pysty antamaan yksittäislupaa teosten käyttötavan vuoksi. Neljänneksi siinä tapauksessa, että korvaukset on maksettava oikeudenhaltijoille näiden menetelmien mukaisesti, yhteishallinnointiorganisaation käyttäjälle antama lupa sisältää myös ne rahamäärät, jotka kyseinen järjestö perii omissa nimissään mutta tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun.

45 Kaikista näistä seikoista seuraa, kun niitä tarkastellaan yhdessä, että pääasian kaltaisessa tilanteessa myöntäessään lisenssejä suojattujen teosten käyttäjille ja periessään korvaukset vastikkeeksi tästä käytöstä yhteishallinnointiorganisaatio osallistuu omissa nimissään mutta tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun kyseisen oikeudenhaltijan palvelujen suoritukseen, jonka vastaanottajana on teosten käyttäjä eli näytösten järjestäjä. Näin ollen kyseisen organisaation on katsottava ensin vastaanottaneen tämän palvelujen suorituksen näiltä oikeudenhaltijoilta ennen kuin se sen jälkeen suorittaa kyseiset palvelut loppukäyttäjille.

46 Näin ollen pääasian kaltaisessa tilanteessa yhteishallinnointiorganisaation on katsottava toimivan arvonlisäverodirektiivin 28 artiklassa tarkoitettuna komissionsaajana.

47 Se seikka, että yhteishallinnointiorganisaatio edustaa myös sellaisia tekijänoikeuksien haltijoita, jotka eivät ole antaneet sille valtuutusta, ei ole ristiriidassa tämän päätelmän kanssa, koska suoritettu palvelu ja se tapa, jolla se tehdään, ovat samoja kyseisten oikeudenhaltioiden ryhmästä riippumatta.

48 Sekä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen että Romanian hallituksen esittämistä seikoista käy nimittäin ilmi, että pääasiassa kyseessä olevassa pakollisessa yhteishallinnointijärjestelmässä sovellettavassa laissa ei tehdä mitään eroa sen mukaan, onko henkilö organisaation jäsen vai ei, lisenssien myöntämisen, korvausten perimisen, niiden edelleen jakamisen ja yhteishallinnointiorganisaatiolle maksettavan palkkion suhteen.

49 Tämän kysymyksen ensimmäisestä osasta, joka koskee arvonlisäverodirektiivin 28 artiklan soveltamisesta laskutukselle aiheutuvia seurauksia, on palautettava mieleen, että koska tämä säännös kuuluu tämän direktiivin IV osastoon, jonka otsikko on ”Verolliset liiketoimet”, peräkkäiset palvelujen suoritukset kuuluvat arvonlisäveron soveltamisalaan. Tästä seuraa, että jos palvelujen suoritus, johon toimija osallistuu, on arvonlisäverollinen, oikeudellinen suhde tämän toimijan ja toimijan, jonka lukuun se toimii, välillä on myös arvonlisäverollinen (ks. vastaavasti tuomio 19.12.2019, Amărăşti Land Investment, C-707/18, EU:C:2019:1136, 38 kohta).

50 Kun verovelvollisen ominaisuudessa toimiva yhteishallinnointiorganisaatio suorittaa omissa nimissään mutta tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun toimen, joka koostuu lisenssien, jotka eivät sisällä yksinoikeutta, myöntämisestä näytöksien järjestäjille musiikkiteosten yleisölle tapahtuvaa välittämistä

varten korvauksia vastaan, yhteishallinnointiorganisaatio toteuttaa liiketoimen, joka kuuluu arvonlisäverodirektiivin soveltamisalaan samalla tavalla kuin tekijänoikeuksien haltijat suorittavat verollisen palvelun periessään yhteishallinnointiorganisaation korvauksia.

51 Tällaisessa tilanteessa ja verotuksen neutraalisuuden periaatteen noudattamiseksi verovelvollisena oleva yhteishallinnointiorganisaatio on velvollinen antamaan omissa nimissään loppukäyttäjälle laskun, josta käy ilmi loppukäyttäjän maksettavina olevien korvausten periminen arvonlisäveroineen. Saatuaan yhteishallinnointiorganisaation tilittämät korvaukset tekijänoikeuksien haltijoiden on annettava, jos ne ovat arvonlisäverovelvollisia, kyseiselle järjestölle osoitettu lasku, josta käy ilmi saadut korvaukset ja niihin liittyvä arvonlisävero.

52 Tästä seuraa, että arvonlisäverodirektiivin 28 artiklaa on tulkittava siten, että yhteishallinnointiorganisaatio, joka perii omissa nimissään mutta musiikkiteosten tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun korvauksia, jotka niille on maksettava vastikkeena luvasta välittää yleisölle niiden suojattuja teoksia, toimii tässä artiklassa tarkoitettuna ”verovelvollisena” ja sen katsotaan näin ollen vastaanottaneen kyseisen palvelun näiltä oikeudenhaltijoilta ennen kuin se itse suorittaa tämän palvelun loppukäyttäjälle. Yhteishallinnointiorganisaation on annettava tällaisessa tapauksessa loppukäyttäjälle omissa nimissään laskut, joissa näkyy loppukäyttäjältä perityt korvaukset ja jotka sisältävät arvonlisäveron. Tekijänoikeuksien haltijat ovat puolestaan velvollisia antamaan yhteishallinnointiorganisaatiolle arvonlisäveron sisältävät laskut saatujen korvausten osalta suoritetusta palvelusta.

Oikeudenkäyntikulut

53 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 7.12.2010 annetulla neuvoston direktiivillä 2010/88/EU, 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että musiikkiteoksia koskevien tekijänoikeuksien haltija suorittaa vastikkeellisesti palvelun loppukäyttäjänä olevalle näytösten järjestäjälle, kun se antaa lisenssillä, joka ei sisällä yksinoikeutta, näytösten järjestäjälle luvan välittää näitä teoksia yleisölle sellaisten korvausten maksamista vastaan, jotka perii tähän tehtävään nimetty yhteishallinnointiorganisaatio, joka toimii omissa nimissään mutta tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun.**

2) **Direktiivin 2006/112, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2010/88, 28 artiklaa on tulkittava siten, että yhteishallinnointiorganisaatio, joka perii omissa nimissään mutta musiikkiteosten tekijänoikeuksien haltijoiden lukuun korvauksia, jotka niille on maksettava vastikkeena luvasta välittää yleisölle niiden suojattuja teoksia, toimii tässä artiklassa tarkoitettuna ”verovelvollisena”, ja sen katsotaan näin ollen vastaanottaneen kyseisen palvelun näiltä oikeudenhaltijoilta ennen kuin se itse suorittaa tämän palvelun loppukäyttäjälle. Yhteishallinnointiorganisaation on annettava tällaisessa tapauksessa loppukäyttäjälle omissa nimissään laskut, joissa näkyy loppukäyttäjältä perityt korvaukset ja jotka sisältävät arvonlisäveron. Tekijänoikeuksien haltijat ovat puolestaan velvollisia toimittamaan yhteishallinnointiorganisaatiolle arvonlisäveron sisältävät laskut saatujen korvausten osalta suoritetusta palvelusta.**

Allekirjoitukset